

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи студентів
з вивчення дисципліни
«Ринок фінансових послуг»

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи студентів
з вивчення дисципліни
«Ринок фінансових послуг»**

Вінниця
ВНТУ
2019

Рекомендовано до друку Методичною радою Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України (протокол № 4 від 01.11.2018 р.)

Рецензенти:

В. В. Зянько, доктор економічних наук, професор

В. О. Козловський, кандидат економічних наук, професор

Методичні вказівки до самостійної роботи студентів з вивчення дисципліни «Ринок фінансових послуг» / Уклад. Н. О. Коваль, І. Ю. Спіфанова. – Вінниця : ВНТУ, 2019. – 44 с.

У методичних вказівках розглянуто основи з дисципліни «Ринок фінансових послуг» для студентів денної та заочної форм навчання, подано зміст та структуру дисципліни, тематику практичних робіт, ситуаційні вправи і тестові завдання, а також рекомендовану літературу.

ЗМІСТ

Загальні положення.....	4
Основні теми дисципліни.....	5
Тематика практичних занять.....	8
Ситуаційні вправи та тестові завдання з дисципліни «Ринок фінансових послуг»	15
Питання для підсумкового контролю з курсу «Ринок фінансових послуг»	38
Список рекомендованої літератури.....	41

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою дисципліни є оволодіння студентами базовими знаннями з теоретичних та практичних аспектів управління фінансами за допомогою фінансових посередників та аналізу фінансових послуг.

Предметом дисципліни є відносини, що виникають у процесі руху фінансових ресурсів між державою, юридичними і фізичними особами та опосередковуються спеціалізованими фінансовим інститутами. Протягом викладання курсу студенти вивчають теоретичні основи функціонування ринку фінансових послуг, на якому відбувається обмін фінансовими ресурсами та мобілізація капіталу в різних його формах.

Завданням дисципліни є опанування студентами теоретичних знань з основних проблем розвитку ринку фінансових послуг на лекційних заняттях. На практичних заняттях студенти закріплюють теоретичні положення тем курсу, розв'язують задачі, завдання, вирішують проблемні ситуації, пов'язані із самостійним опрацюванням матеріалу курсу та беруть участь в обговоренні дискусійних питань.

Зміст навчальної дисципліни: опанування теоретичних та практичних засад побудови ринку фінансових послуг як цілісного механізму перерозподілу фінансових активів між державою, фізичними та юридичними особами; формування комплексного розуміння взаємозв'язків, які виникають між учасниками ринку фінансових послуг та системою фінансових інститутів; опанування засад нормативно-законодавчої бази, що регламентує діяльність професійних та непрофесійних учасників ринку фінансових послуг; формування навичок порівняльного аналізу в галузі фінансових послуг та визначенні конкурентних переваг і недоліків окремих видів послуг; висвітлення основних засад функціонування окремих сегментів ринку фінансових послуг та розкриття їхньої ролі у світовій економіці.

Структура програми курсу містить тематичний план дисципліни, робочу програму, пакет задач, тестів та ситуаційних вправ для проведення практичних занять, орієнтовний перелік питань для проміжного і підсумкового контролю, тематику контрольних робіт та методичні вказівки щодо їхнього виконання, список рекомендованої літератури.

Робоча програма курсу складається з плану лекційних занять та вказівок до самостійної роботи студентів під час вивчення курсу і виконання контрольних робіт. Крім того, до програми включено пакет навчальних ситуаційних вправ, тестів і задач, які охоплюють проблематику лекцій та допомагають ефективнішому засвоєнню теоретичного матеріалу.

ОСНОВНІ ТЕМИ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Суть ринку фінансових послуг та його роль в економіці

Предмет дисципліни «Ринок фінансових послуг». Передумови виникнення ринку фінансових послуг. Рух фінансових потоків в економіці та значення ринку фінансових послуг для економічного розвитку. Механізм перетворення заощаджень в інвестиції. Поняття «послуга» та «фінансова послуга». Види фінансових послуг. Суть та структура ринку фінансових послуг. Роль та функції ринку фінансових послуг.

Тема 2. Суб'єкти ринку фінансових послуг

Склад суб'єктів ринку фінансових послуг. Переваги фінансового посередництва. Види та функції фінансових посередників на ринку фінансових послуг. Характеристика основних послуг фінансових структур. Споживачі та оференти фінансових послуг. Система взаємодії суб'єктів ринку фінансових послуг. Зарубіжний досвід фінансового посередництва.

Тема 3. Інституційна структура ринку фінансових послуг

Загальна структура ринку фінансових послуг. Фінансові послуги на грошовому ринку. Фінансові послуги на ринку позичкового капіталу. Фінансові послуги на валютному ринку. Банки як суб'єкти ринку фінансових послуг. Небанківські фінансові інститути як суб'єкти ринку фінансових послуг.

Тема 4. Інвестиційні установи як суб'єкти ринку фінансових послуг

Поняття інвестиційного ринку і характеристика його видів. Класифікація інвестиційних ринків. Продавці й покупці інвестиційних товарів, інструментів і послуг. Інвестиційні (фінансові) посередники. Основні концепції та форми організації інвестиційних фондів та інвестиційних компаній. Функції інститутів спільного інвестування. Управління діяльністю інститутів спільного інвестування. Основні теорії портфельного інвестування. Управління портфелем фінансових інвестицій валютних курсів шляхом прямих і непрямих інтервенцій центральних банків та їхніх урядів. Економічні наслідки завищеного чи заниженого валютного курсу національної грошової одиниці. Аналіз теорії паритету купівельної спроможності валют. Прогнозування валютних курсів.

Тема 5. Фінансові послуги у сфері інфраструктурного забезпечення господарської діяльності

Суть та види фінансового консалтингу. Суб'єкти та об'єкти фінансового консалтингу. Розвиток фінансового консалтингу в Україні. Фінансові послуги аудиторських та консалтингових фірм. Фінансові послуги рейтингових агенцій та бюро кредитних історій. Страхіві послуги

і перестраховання. Діяльність фінансового менеджера як посередника на ринку фінансових послуг.

Тема 6. Фінансові послуги у сфері корпоративного менеджменту

Фінансові послуги, пов'язані з реструктуризацією підприємства. Методика проведення операцій злиття і поглинання компаній (інструктивні матеріали НБУ, порівняння із закордонним досвідом). Оцінка ефективності концентрації фінансового капіталу. Оцінка вартості компанії. Процедура Due Diligence.

Тема 7. Фінансові послуги з обліку та збереження прав власності

Нормативна база із забезпечення прав власності при русі акціонерного капіталу. Структура Національної депозитарної системи. Зберігання і обслуговування обігу цінних паперів на рахунках у цінних паперах та операцій емітента щодо випущених ним цінних паперів. Учасники національної депозитарної системи. Особливості обліку і збереження прав власності на ринку фінансових послуг України. Оцінка комісійної винагороди за ведення реєстру, зберігання і обліку прав власності. Антимонопольні обмеження в розмірах комісійних за ведення реєстру, зберігання та обліку прав власності.

Тема 8. Фінансові послуги на ринку цінних паперів

Роль і функції ринку цінних паперів на ринку фінансових послуг. Вкладання капіталу в цінні папери. Види та характеристика цінних паперів, їхня роль в економіці. Емісійна діяльність держави на фондовому ринку. Випуск облігацій державних позик та бюджетна політика держави. Організація біржової інфраструктури. Учасники біржових торгів і загальна характеристика суб'єктів біржового посередництва. Посередницькі послуги при вкладанні капіталу в цінні папери. Фундаментальний і технічний аналіз у діяльності біржових посередників.

Тема 9. Фінансові послуги у сфері грошово-кредитних і валютних ринків

Організація грошово-кредитного та валютного ринку в Україні. Послуги міжнародних фінансових організацій. Операції з інструментами грошового ринку. Державні фінансові інститути на грошовому ринку. Взаємозв'язок грошово-кредитного, валютного і фондового секторів ринку фінансових послуг. Організація операцій на міжбанківському валютному ринку України.

Тема 10. Фінансові послуги з перейняття ризику

Імовірно-психологічні аспекти проблеми ризику в економіці. Поняття і класифікація фінансових ризиків. Методи і оцінка ризиків на ринку фінансових послуг. Методи управління фінансовими ризиками.

Перейняття ризику страховими компаніями. Перейняття ризику кредитними інститутами. Перейняття ризику при гарантуванні кредитів.

Тема 11. Інформаційне забезпечення ринку фінансових послуг

Стратегія забезпечення прозорості ринку фінансових послуг і шляхи її реалізації. Контроль за прозорістю та відкритістю ринків фінансових послуг органами, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг. Визначення ролі інформації для спрямування фінансових потоків і формування попиту на фінансові послуги. Моніторинг фінансових ринків для забезпечення більшої прозорості та капіталізації учасників ринку фінансових послуг. Захист прав споживачів фінансових послуг.

Тема 12. Державне регулювання та саморегулювання ринку фінансових послуг

Особливості історичного розвитку та основні завдання державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні. Державне регулювання ринку фінансових послуг в Україні. Національний банк як орган державного регулювання ринку фінансових послуг. Державна політика на валютному ринку. Державне регулювання інвестиційних процесів в економіці. Регулювання діяльності окремих видів фінансових інститутів. Саморегульовані організації фінансових посередників: суть і функції.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Ринок фінансових послуг та його роль в економіці

Мета практичного заняття – набуття знань щодо особливостей функціонування та розвитку ринку фінансових послуг і його ролі в економічній системі України; формування вмінь та навичок застосовувати їх у сучасній практиці господарювання.

Після вивчення тем здобувач вищої освіти має знати: суть та визначення ринку фінансових послуг, класифікацію ринків фінансових послуг за ознаками, умови надання фінансових послуг.

Після вивчення тем здобувач вищої освіти має уміти: визначати шляхи активізації діяльності на ринку фінансових послуг в умовах мінливості та невизначеності ринкового середовища.

Ключові поняття: державне регулювання ринків фінансових послуг, небанківська фінансова група, професійна таємниця, ринки фінансових послуг, саморегульована організація.

Література: Закони та нормативно-правові акти України [1, 4, 7, 15]. Базова: [20–25]. Допоміжна: [28]. Інтернет-ресурси: [34–40].

Завдання до проведення практичного заняття:

1. Дати відповіді на контрольні запитання:

- 1.1. Що є метою, завданням, предметом та об'єктом вивчення дисципліни «Ринок фінансових послуг»?
- 1.2. Яке місце займає фінансовий ринок у фінансовій системі та процесі надання фінансових послуг споживачам?
- 1.3. Які ринки входять до складу фінансового ринку?
- 1.4. Розкрийте зміст та перелічіть види фінансових послуг.
- 1.5. Розкрийте зміст понять «послуга» та «фінансова послуга».

2. Обговорення доповідей на запропоновані теми:

- 2.1. Передумови виникнення ринку фінансових послуг. Попит і пропозиція фінансових фондів.
- 2.2. Сучасний стан ринку фінансових послуг.
- 2.3. Роль та функції ринку фінансових послуг.

Тема 2. Суб'єкти ринку фінансових послуг та їхні функції

Мета практичного заняття – набуття знань про поняття, суть та класифікацію основних суб'єктів ринку фінансових послуг.

Після вивчення тем здобувач вищої освіти має знати: суть і визначення учасників ринку фінансових послуг та їх функції, класифікацію суб'єктів та фінансових посередників на ринку фінансових послуг, суть і класифікацію інструментів ринку фінансових послуг.

Після вивчення тем здобувач вищої освіти має уміти: визначати класифікацію суб'єктів ринку фінансових послуг та їхніх інструментів за основними критеріями.

Ключові поняття: учасники ринку фінансових послуг, фінансова

група, фінансова послуга, фінансові посередники, фінансова установа, фінансові активи.

Література: Закони та нормативно-правові акти України: [1, 4, 7, 15]. Базова: [14–19]. Допоміжна: [28]. Інтернет-ресурси: [34–40].

Завдання до проведення практичного заняття:

1. *Дати відповіді на контрольні запитання:*

1.1. Розкрити суть суб'єктів ринку фінансових послуг, яку роль вони виконують?

1.2. У чому полягає роль фінансових посередників на ринку фінансових послуг?

1.3. Що є об'єктами ринку фінансових послуг?

1.4. Що таке інфраструктура ринку фінансових послуг, що входить до її складу?

1.5. Яким чином розподіляються фінансові інструменти за характером фінансових зобов'язань та за гарантованістю рівня доходності?

2. *Систематизувати та надати у графічному вигляді:*

2.1. Класифікацію суб'єктів ринку фінансових послуг.

2.2. Класифікацію інструментів ринку фінансових послуг.

3. *Обговорення доповідей на запропоновані теми:*

3.1. Структура Національної депозитарної системи України.

3.2. Фінансові інструменти за рівнем ризику.

Тема 3. Інституційна та сегментарна структура ринку фінансових послуг

Мета практичного заняття – набуття знань щодо методів інституційної та сегментарної структури ринку фінансових послуг.

Після вивчення теми здобувач вищої освіти має знати: методи структуризації ринку фінансових послуг за часовою та інституційною ознаками, визначення та класифікацію фінансових посередників, суть сегментації ринку фінансових послуг за групами та видами фінансових активів.

Після вивчення теми здобувач вищої освіти має уміти: визначати суть та особливі характеристики сегментів ринку фінансових послуг, розподіляти ринок фінансових послуг за видами фінансових активів.

Ключові поняття: банківська діяльність, грошовий ринок, ринок капіталів, ринок цінних паперів, фінансові посередники, ринок золота, ринок нерухомості.

Література: Базова: [4–10]. Допоміжна: [27]. Інтернет-ресурси: [34–40].

Завдання до проведення практичного заняття:

1. *Дати відповіді на контрольні запитання:*

1.1. Які існують методи структуризації ринку фінансових послуг?

1.2. За якими критеріями формується часова та інституційна структура ринку фінансових послуг?

1.3. Яким чином можна класифікувати усю сукупність фінансових посередників?

1.4. Що таке сегментація ринку фінансових послуг?

1.5. Які існують критерії сегментації ринку фінансових послуг?

2. *Навести у вигляді схеми сегментацію ринку фінансових послуг за групами та видами фінансових активів.*

3. *Обговорення доповідей на запропоновані теми:*

3.1. Спеціалізовані банки на ринку фінансових послуг.

3.2. Універсальні банки на ринку фінансових послуг.

3.3. Кредитні спілки на ринку фінансових послуг.

3.4. Факторингові компанії на ринку фінансових послуг.

3.5. Лізингові компанії на ринку фінансових послуг.

3.6. Страхові компанії на ринку фінансових послуг.

Тема 4. Поняття і класифікація фінансового посередництва

Мета практичного заняття – набуття знань щодо суті та ролі фінансового посередництва на ринку фінансових послуг.

Після вивчення теми здобувач вищої освіти має знати: суть прямого та опосередкованого фінансування, переваги фінансового посередництва, роль та функції банківських посередників, класифікацію небанківських фінансово-кредитних установ.

Після вивчення теми здобувач вищої освіти має уміти: визначати суть та особливі характеристики секторів прямого та опосередкованого фінансування різних суб'єктів на ринку фінансових послуг.

Ключові поняття: фінансове посередництво, фінансові посередники, банківські посередники, небанківські фінансово-кредитні установи.

Література: Закони та нормативно-правові акти України: [1, 7, 10, 11, 13, 14, 20]. Базова: [8–14]. Допоміжна: [25, 30]. Інтернет-ресурси: [34–40].

Завдання до проведення практичного заняття:

1. *Дати відповіді на контрольні запитання:*

1.1. У чому полягає суть та роль фінансового посередництва на ринку фінансових послуг?

1.2. У чому полягають переваги фінансового посередництва порівняно з прямим переміщенням коштів від власників заощаджень до позичальників?

1.3. Яку роль та функції виконують банківські фінансові посередники на ринку фінансових послуг?

2. *Систематизувати організаційні правила діяльності фінансових установ.*

3. *Обговорення доповідей на запропоновані теми:*

3.1. Умови створення та діяльності фінансових установ в Україні.

3.2. Стан розвитку спеціалізованих небанківських фінансово-кредитних установ на ринку фінансових послуг.

3.3. Особливості діяльності лізингових компаній.

Тема 5. Фінансові послуги на грошовому ринку

Мета практичного заняття – набуття знань щодо особливостей надання фінансових послуг на грошовому ринку.

Після вивчення теми здобувач вищої освіти має знати: суть, структуру та функції грошового ринку, особливості функціонування депозитного ринку й розрахунково-касового обслуговування.

Після вивчення теми здобувач вищої освіти має уміти: визначати суть і характеристики елементів та інструментів грошового ринку, особливості функціонування депозитного ринку й розрізняти форми безготівкових розрахунків.

Ключові поняття: обліковий ринок, міжбанківський ринок, валютний ринок, депозити, безготівкові розрахунки.

Література: Закони та нормативно-правові акти України: [1, 2, 7, 9, 18]. Базова: [15–25]. Допоміжна: [29]. Інтернет-ресурси: [34–40].

Завдання до проведення практичного заняття:

1. Дати відповіді на контрольні запитання:

1.1. Що таке грошовий ринок, які інструменти знаходяться на ньому в обігу?

1.2. Які ринки входять до складу грошового ринку? Дайте їм характеристику.

1.3. Що таке депозитний ринок, у чому полягають особливості його функціонування?

1.4. Що включає в себе система безготівкових розрахунків, на яких принципах вони здійснюються?

1.5. Що таке обліковий ринок, які фінансові операції та послуги здійснюються на ньому?

2. Обговорення доповідей на запропоновані теми:

2.1. Роль Державного казначейства на грошовому ринку.

2.2. Роль Національного банку України на грошовому ринку.

2.3. Депозитні послуги на грошовому ринку.

2.4. Ринок короткострокових кредитів.

2.5. Операції банків з векселями.

2.6. Розвиток факторингу в Україні.

Тема 6. Фінансові послуги на валютному ринку

Мета практичного заняття – набуття знань щодо особливостей надання фінансових послуг на валютному ринку.

Після вивчення теми здобувач вищої освіти має знати: роль та місце валютного ринку на ринку фінансових послуг, механізм регулювання валютного курсу та класифікацію валютних операцій.

Після вивчення теми здобувач вищої освіти має уміти: класифікувати валюту за основними критеріями, використовувати механізм регулювання

валютного курсу, надавати характеристику основним валютним операціям на валютному ринку.

Ключові поняття: валюта, валютний курс, валютні операції, валютний ринок, регулювання валютного курсу.

Література: Закони та нормативно-правові акти України: [1, 10, 21]. Базова: [16–25]. Допоміжна: [26, 31]. Інтернет-ресурси: [34–40].

Завдання до проведення практичного заняття

1. Дати відповіді на контрольні запитання:

1.1. Що включає в себе поняття «валюта», «національна» та «іноземна» валюта?

1.2. За якими критеріями класифікується валюта? Дайте характеристику основним видам валют.

1.3. Що таке валютний ринок, які об'єкти та суб'єкти є на цьому ринку?

1.4. Які види ринків виділяються на валютному ринку і за якими критеріями?

1.5. Що таке валютний курс, як він регулюється?

2. Навести у вигляді схеми класифікацію валютних операцій.

3. Обговорення доповідей на запропоновані теми:

3.1. Валютні ф'ючерси.

3.2. Валютні опціони.

3.3. Операції на форвардному валютному ринку.

Розв'язання практичних завдань.

Тема 7. Фінансові послуги на ринку позичкового капіталу

Мета практичного заняття – набуття знань щодо сучасних тенденцій, особливостей організації та надання кредитних послуг; формування вмінь та навичок застосовувати їх у сучасній практиці господарювання.

Після вивчення теми здобувач вищої освіти має знати: визначення кредиту, кредитної послуги, лізингу, факторингу, суб'єктів ринку кредитних послуг, класифікацію лізингових, факторингових та кредитних послуг, зміст законодавчих та нормативних актів щодо кредитних відносин.

Після вивчення теми здобувач вищої освіти має уміти: оцінювати кредитоспроможність позичальника, з'ясувати прийнятний для позичальника графік погашення кредиту (основний або весь борг рівними частинами), визначати факторингові витрати, складати графіки лізингових платежів.

Ключові поняття: кредитна історія, кредитоспроможність, лізингодавець, лізингоодержувач, операційний (оперативний) лізинг, сублізинг, факторинг, факторинг з регресом, фінансовий лізинг.

Література: Закони та нормативно-правові акти України: [1, 11, 13, 14, 19, 23]. Базова: [14–20]. Допоміжна: [26, 31]. Інтернет-ресурси: [32–40].

Завдання до проведення практичного заняття:

1. Дати відповіді на контрольні запитання:

- 1.1. Що таке ринок позичкових капіталів, які його особливості та роль на ринку фінансових послуг?
- 1.2. У чому полягає економічна суть кредиту, які він виконує функції?
- 1.3. Які ви знаєте форми та види кредиту?
- 1.4. У чому полягає економічна суть та механізм здійснення лізингових операцій?
- 1.5. У чому полягає суть та механізм факторингових і форфейтингових операцій?

2. Розв'язання практичних завдань.

Тема 8. Фінансові послуги на фондовому ринку

Мета практичного заняття – набуття знань щодо особливостей надання фінансових послуг на фондовому ринку.

Після вивчення теми здобувач вищої освіти має знати: визначення та функції ринку цінних паперів, характеристику цінних паперів та їхню фінансову оцінку.

Після вивчення теми здобувач вищої освіти має уміти: надавати характеристику цінним паперам, класифікувати цінні папери за різними ознаками, оцінювати цінні папери.

Ключові поняття: цінні папери, пайові цінні папери, фінансова оцінка цінних паперів, фондовий ринок.

Література: Закони та нормативно-правові акти України [1, 3, 5, 6, 16]. Базова: [15–25]. Інтернет-ресурси: [32–40].

Завдання до проведення практичного заняття:

1. Дати відповіді на контрольні запитання:

- 1.1. У чому полягає економічна роль та особливості фондового ринку?
- 1.2. За якими критеріями класифікуються цінні папери?
- 1.3. За якими показниками здійснюється комплексна фінансова оцінка цінних паперів?
- 1.4. Яким чином визначається сукупна доходність акції та облігації?
- 1.5. Характеризуйте механізм первинного розміщення та вторинного обігу цінних паперів на фондовому ринку?

2. Обговорення доповідей на запропоновані теми:

- 2.1. Емісійна діяльність держави на фондовому ринку.
- 2.2. Національні системи рейтингової оцінки емітентів.
- 2.3. Розміщення єврооблігацій українськими емітентами.

3. Розв'язання практичних завдань.

Тема 9. Фінансові послуги з хеджування ризику

Мета практичного заняття – набуття знань щодо особливостей надання фінансових послуг з хеджування ризику.

Після вивчення теми здобувач вищої освіти має знати: види ризиків та умови їхнього виникнення в процесі здійснення операцій на ринку фінансових послуг, методи їхнього управління та оцінки.

Після вивчення теми здобувач вищої освіти має уміти: застосовувати методи управління фінансовим ризиком та володіти методами його оцінки.

Ключові поняття: фінансовий ризик, управління фінансовим ризиком, стратегія уникнення та утримання ризику, методи оцінки фінансового ризику.

Література: Закони та нормативно-правові акти України: [1, 3, 20]. Базова: [2–14]. Допоміжна: [31]. Інтернет-ресурси: [34–40].

Завдання до проведення практичного заняття:

1. Дати відповіді на контрольні запитання:

1.1. Обґрунтуйте необхідність врахування фактора ризику в процесі прийняття суб'єктами господарювання рішень у фінансовій сфері.

1.2. Які види ризиків можуть виникати в процесі здійснення суб'єктами господарювання операцій на ринку фінансових послуг?

1.3. Які види ризиків належать до фінансових, розкрийте їхню суть?

1.4. Перелічіть основні методи управління фінансовими ризиками, розкрийте їхню суть.

1.5. У чому полягають стратегії нейтралізації, уникнення та утримання фінансових ризиків?

2. Обговорення доповідей на запропоновані теми:

2.1. Страхування та самострахування фінансових ризиків.

2.2. Механізм хеджування фінансових ризиків з використанням похідних цінних паперів.

2.3. Статистичні методи оцінки фінансового ризику.

3. Розв'язання практичних завдань.

Тема 10. Державне регулювання та саморегулювання ринку фінансових послуг

Мета практичного заняття – набуття знань щодо видів та методів державного регулювання та саморегулювання ринку фінансових послуг.

Після вивчення теми здобувач вищої освіти має знати: основні форми та елементи державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні та особливості його саморегулювання.

Після вивчення теми здобувач вищої освіти має уміти: надавати характеристику системі державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні.

Ключові поняття: державне регулювання, фінансові послуги, форми державного регулювання, саморегулювання.

Література: Закони та нормативно-правові акти України: [1, 13, 15]. Базова: [3–24]. Допоміжна: [28]. Інтернет-ресурси: [34–40].

Завдання до проведення практичного заняття:

1. Дати відповіді на контрольні запитання:

1.1. У чому полягає суть та необхідність державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні?

1.2. Перелічить основні цілі та завдання державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні?

1.3. Які існують основні форми державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні?

1.4. Що таке саморегулювання ринку фінансових послуг, які організації належать до саморегульованих в Україні та які вони мають повноваження?

2. Розв'язання практичних завдань.

СИТУАЦІЙНІ ВПРАВИ ТА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ»

Тема 1. ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Тестові завдання:

1. Що з перерахованого нижче не відноситься до поняття «фінансові активи»?
  - а) грошові кошти та їхні еквіваленти.
  - б) дебіторська заборгованість не призначена для перепродажу.
  - в) фінансові інвестиції, що утримуються до погашення.
  - г) немає правильної відповіді.

2. Фінансовим установам забороняється вступати в договірні відносини з клієнтами – юридичними і фізичними особами у разі:
  - а) якщо клієнт має договірні відносини з іншими фінансовими установами.
  - б) якщо виникає сумнів стосовно того, що особа виступає не від власного імені.
  - в) якщо немає офіційного підтвердження про згоду (погодження) НБУ.
  - г) немає правильної відповіді.

3. За сегментарною структурою ринок фінансових послуг поділяється на (знайдіть неправильну відповідь):
  - а) фінансові послуги на валютному ринку.
  - б) фінансові послуги на ринку праці.

- в) фінансові послуги на фондовому ринку.
- г) фінансові послуги з хеджування ризиків.

4. У якому році в Україні введено нову статистичну класифікацію економічної діяльності:

- а) 1997.
- б) 1998.
- в) 1999.
- г) 2000.

5. Фінансовим установам забороняється:

- а) поширення у будь-якій формі реклами та іншої інформації, що містить неправдиві відомості про їхню діяльність у сфері фінансових послуг.
- б) співпраця з будь-якими неофіційними розповсюджувачами інформації про стан ринку фінансових послуг.
- в) поширення у будь-якій формі реклами.
- г) співпраця з аналітичними агентствами, що співпрацюють з їхніми конкурентами.

6. Фінансовий кредит визначається як:

- а) сума, що має виплатити боржник власному кредитору.
- б) грошові кошти та їхні еквіваленти, цінні папери, що можуть виступати як об'єкт позики.
- в) грошові кошти, що надаються підприємствам під встановлений процент і на встановлений строк.
- г) кошти, які надаються у позику юридичній або фізичній особі на визначений строк та під процент.

7. Яке з нижченаведених тверджень зайве у визначенні поняття «Фінансова установа»?

- а) юридична особа.
- б) юридична або фізична особа.
- в) надає фінансові послуги.
- г) внесена до відповідного реєстру у порядку, встановленому законом.

8. Поняття «емітент» ототожнюють з поняттям:

- а) кредитна організація.
- б) позичальник.
- в) дебітор.
- г) фінансова установа.

9. Ринок фінансових послуг – це:

- а) місце зустрічі продавця і покупця відповідного товару.
- б) сфера розповсюдження інформації про попит і пропозицію на певний вид фінансових послуг.
- в) сфера діяльності учасників ринків фінансових послуг з метою надання та споживання певних фінансових послуг.
- г) місце, де відбувається обмін різними видами фінансових послуг.

10. Діяльність яких фінансових установ регулюється Законом України «Про

фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»?

- а) державного казначейства.
- б) державних цільових фондів.
- в) фінансових установ, що мають статус міжурядових міжнародних організацій.
- г) фінансових установ, що не мають статус міжурядових міжнародних організацій.

11. Фінансові посередники прийнято класифікувати на три основні групи:

- а) депозитні інститути, ощадні інститути, інноваційні інститути.
- б) депозитні інститути, ощадні інститути, інноваційно-інвестиційні інститути.
- в) депозитні інститути, договірні ощадні інститути, банківські установи.
- г) договірні ощадні інститути, інвестиційні посередники, депозитні інститути.

12. За формою суб'єктів ринки фінансових послуг поділяють:

- а) домашні господарства, господарюючі суб'єкти, держава.
- б) домашні господарства, банківські установи, держава.
- в) фондові, валютні, грошові, ринок хеджування, ринок позичкового капіталу.
- г) фондові, валютні, грошові, ринок позичкового капіталу, ринок праці.

13. Головною метою надання фінансової послуги є:

- а) отримання прибутку в інтересах третіх осіб в результаті здійснення операції з фінансовими активами.
- б) отримання прибутку в інтересах третіх осіб в результаті здійснення операції з фінансовими активами або збереження реальної вартості фінансових активів в інтересах третіх осіб.
- в) збереження реальної вартості фінансових активів в інтересах третіх осіб.
- г) отримання прибутку фінансовою установою при здійсненні нею операції з фінансовими активами.

14. Згідно із Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» фінансовими вважаються такі послуги (оберіть зайве):

- а) надання гарантій та поручительств.
- б) послуги у сфері накопичувального пенсійного забезпечення.
- в) обґрунтування розподілу чистого прибутку.
- г) довірче управління фінансовими активами.

15. Назвіть фактори, що формують мету утворення та функціонування ринку фінансових послуг:

- а) акумулювання та ефективне розміщення існуючих заощаджень в економіку.
- б) акумулювання (поповнення) та адміністрування державного бюджету з метою його поповнення.
- в) досягнення високих інвестиційних показників сальдо торговельного балансу.
- г) усі відповіді правильні.

СИТУАЦІЙНА ВПРАВА

<i>№</i>	<i>Назва</i>	<i>№</i>	<i>Визначення</i>
1	послуга	А	сфера діяльності учасників ринків фінансових послуг з метою надання та споживання певних фінансових послуг
2	фінансова послуга	Б	підприємницька діяльність, направлена на задоволення потреб інших осіб, за винятком діяльності, що здійснюється на основі трудових правовідносин
3	фінансові активи	В	облік прав на цінні папери та інші фінансові інструменти
4	ринки фінансових послуг	Г	юридична особа, яка відповідно до Закону надає одну чи декілька фінансових послуг та яка внесена до відповідного реєстру у порядку, встановленому законом
5	послуги депозитаріїв і реєстродержателів	Д	операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, – і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів
6	фінансова установа	Е	кошти, цінні папери, боргові зобов'язання та право вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів

Тема 2. СУБ'ЄКТИ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Тестові завдання:

- За формою суб'єктів ринку фінансових послуг поділяють на:
  - домашні господарства, господарюючі суб'єкти, фінансові посередники, держава.
  - домашні господарства, господарюючі суб'єкти, держава.
  - господарюючі суб'єкти, держава.
  - емітенти, фінансові посередники, держава.
- За функціями суб'єктів ринку фінансових послуг поділяють на:
  - емітенти, фінансові посередники, інституційні інвестори, заощаджувачі.
  - емітенти, фінансові посередники, заощаджувачі, позичальники.
  - емітенти, фінансові посередники, позичальники.
  - емітенти, заощаджувачі, позичальники, державні установи.
- Осіб, які від свого імені випускають цінні папери чи інші фінансові інструменти і зобов'язуються виконувати обов'язки, що впливають з умов їхнього випуску, називають:

- а) інституційні інвестори.
- в) емітенти.
- б) інвестори.
- г) посередники.

4. Фізичні та юридичні особи, які мають вільні фінансові ресурси та наміри вкласти їх у фінансові активи з метою одержання доходу у вигляді дивідендів, процентів або приросту ринкової вартості таких фінансових активів – це:

- а) заощаджувачі.
- в) емітенти.
- б) інвестори.
- г) посередники.

5. Юридичні особи, які опосередковують зустрічний рух коштів та фінансових інструментів як на первинному, так і на вторинному ринках, – це:

- а) заощаджувачі.
- в) емітенти.
- б) інвестори.
- г) посередники.

6. Фінансові послуги, що передбачають організацію передплати на цінні папери або їхню реалізацію в інший спосіб називаються:

- а) валютний ділінг.
- в) лізинг.
- б) андерайтинг.
- г) факторинг.

7. Фінансових посередників, що здійснюють чітке виконання доручень емітентів та інвесторів щодо розміщення, продажу чи придбання цінних паперів або інших фінансових інструментів називають:

- а) дилери.
- в) джобери.
- б) брокери.
- г) скальпери.

8. Фінансування, що припускає наявність фінансових посередників (фінансових інститутів), які акумулюють вільні грошові кошти різних економічних суб'єктів і надають їх від свого імені на певних умовах іншим суб'єктам, що потребують цих засобів, називають:

- а) прямим.
- в) безпосереднім.
- б) опосередкованим.
- г) комісіонерським.

9. Установи, які у процесі своєї діяльності здійснюють довготермінове накопичення капіталів клієнтів (учасників) з метою здійснення згодом виплат цільового характеру на користь таких клієнтів (учасників), називаються:

- а) лізингові компанії.
- в) договірні ощадні інститути.
- б) факторингові компанії.
- г) інститути спільного інвестування.

10. Установи, діяльність яких полягає у об'єднанні коштів індивідуальних інвесторів (клієнтів), та розміщення цих коштів у різноманітних фінансових активах з метою отримання прибутку, називаються:

- а) лізингові компанії.
- б) факторингові компанії.
- в) договірні ощадні інститути.
- г) інститути спільного інвестування.

11. Фінансові установи, які здійснюють управління індивідуально визначеними капіталами конкретних контрагентів – великими за розмірами капіталами та фондами, називаються:

- а) інститути довірчого управління.
- б) інститути спільного інвестування.
- г) інституційні інвестори.

12. Установи, які здійснюють облік, збереження та фіксування переміщення цінних паперів від одного власника до іншого, називаються:

- а) розрахунково-клірингові установи.
- б) інвестиційні консультанти.
- г) депозитарні установи.

13. Установи, які здійснюють платежі по операціях у межах ринку цінних паперів, називаються:

- а) розрахунково-клірингові установи.
- б) інвестиційні консультанти.
- в) аудитори.
- г) депозитарні установи.

14. Суб'єкти, які здійснюють інформаційно-консультаційне забезпечення учасників фондового ринку, називаються:

- а) розрахунково-клірингові установи.
- б) інвестиційні консультанти.
- г) депозитарні установи.

15. Спеціалізовані фірми, покликані здійснювати незалежний контроль за достовірністю інформації, яку оприлюднюють учасники фондового ринку, називаються:

- а) розрахунково-клірингові установи.
- б) інвестиційні консультанти.
- в) аудитори.
- г) депозитарні установи.

СИТУАЦІЙНА ВПРАВА

<i>№</i>	<i>Назва</i>	<i>№</i>	<i>Визначення</i>
1	учасники ринків фінансових послуг	А	випуск та розміщення цінних паперів нової емісії, яке відбувається за сприяння комісіонерів (брокерів).
2	депозитні інститути	Б	установи, які залучають кошти на депозити та надають кредити клієнтам і учасникам (комерційні та ощадні банки, інші ощадні та кредитні установи)
3	договірні ощадні інститути	В	установи, які у процесі своєї діяльності здійснюють довготермінове накопичення капіталів клієнтів (учасників) з метою здійснення згодом виплат цільового характеру на користь таких клієнтів (учасників), (страхові компанії зі страхування життя, пенсійні фонди)
4	інвестиційні посередники	Г	установи, діяльність яких полягає у об'єднанні коштів індивідуальних інвесторів (клієнтів), та розміщення цих коштів у різноманітних фінансових активах з метою отримання прибутку
5	непряме первинне розміщення	Д	організатори торгівлі (біржі та організаційно оформлені позабіржові торговельно-інформаційні системи) і добровільні об'єднання професійних учасників фондового ринку
6	послуги з андеррайтингу	Е	спеціалізовані організації, покликані здійснювати незалежний контроль за достовірністю інформації, яку оприлюднюють учасники фондового ринку
7	дилери	Є	юридичні особи та фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності, які відповідно до закону мають право здійснювати діяльність з надання фінансових послуг на території України, та споживачі таких послуг
8	інститути довірчого управління	Ж	сукупність механізмів довготермінових та короткотермінових вкладень індивідуальних інвесторів
9	саморегульовані організації	З	організація передплати на цінні папери або їхня реалізація в інший спосіб
10	розрахунково-клірингові установи	І	фінансові установи, які здійснюють формування інвестиційних портфельів за власний рахунок і на власний ризик; проводять комерційну діяльність з цінними паперами чи іншими фінансовими інструментами (борговими зобов'язаннями, вираженими у відмінній від цінних паперів формі)
11	аудитори	Й	фінансові установи, які здійснюють управління індивідуально визначеними капіталами конкретних контрагентів
12	цілісний механізм фінансового посередництва	К	установи, які здійснюють платежі по операціях у межах ринку цінних паперів

10. Вищим керівним органом державного банку є:
 а) правління банку. в) наглядова рада. б) збори акціонерів, учасників.
 г) ліквідаційна комісія.

11. Термін «банк» у своїй назві можуть використовувати:
 а) усі суб'єкти господарювання.
 б) юридичні особи, котрі зареєстровані як банк і мають ліцензію НБУ.
 в) виключно фінансові установи.
 г) установи банківського типу.

12. Остаточне рішення про надання ліцензії для комерційного банку з національним капіталом приймає:
 а) Правління НБУ.
 б) регіональне управління НБУ.
 в) Управління реєстрації та ліцензування комерційних банків.
 г) Комісія з питань нагляду і регулювання діяльності банків.
 д) Юридичний департамент НБУ.

13. Придбання банком або відповідною спеціалізованою компанією грошових вимог постачальника до покупця та їхня інкасація за певну винагороду, називається:
 а) франчайзинг. в) форфейтинг. б) факторинг. г) фандрайзинг.

СИТУАЦІЙНА ВПРАВА

№	Назва	№	Визначення
1	банківська система	А	придбання банком або спеціалізованою компанією грошових вимог постачальника до покупця та їхня інкасація за певну винагороду
2	банк	Б	форма залучення капіталу, що передбачає переведення у штат кадрового агентства співробітників підприємства, які потім наймаються для виконання тих самих робіт
3	комерційний банк	В	форма залучення капіталу, що передбачає виробництво продукції з давальницької сировини
4	іпотечний банк	Г	фінансово-кредитних відносин, що передбачає виписку покупцем комплекту векселів на суму, що дорівнює вартості товару плюс відсотки за кредит, який ніби надається покупцеві продавцем
5	інвестиційний банки	Д	фінансування шляхом перетворення неліквідних активів у високоліквідні папери
6	будівельний ощадний банк	Е	організаційна сукупність різних видів банків у їхньому взаємозв'язку, яка існує в тій чи іншій країні в цілком визначений історичний період

7	форфейтинг	Є	банк, який займається довгостроковим кредитуванням житлового будівництва
8	факторинг	Ж	який займається мобілізацією довгострокового позичкового капіталу шляхом випуску боргових зобов'язань і розміщенням його в цінні папери корпорацій та держави
9	франчайзинг	З	банк, який виконує повний набір базових банківських операцій та єдиною метою має одержання максимального прибутку
10	толінг	І	банк, який займається довгостроковим кредитуванням житлового будівництва під заклад земельних ділянок (іпотеки), іншими довгостроковими позичками під заклад нерухомості
11	сек'юритизація активів	Й	установа, яка створена для залучення грошових коштів і розміщення їх від свого імені на умовах повернення, платності і терміновості
12	аутстафінг	К	фінансово-економічні відносини, що полягають в наданні однією стороною іншій прав на використання певних нематеріальних активів і комплексу специфічних послуг, пов'язаних із цими правами, в обмін на разову грошову винагороду та/або періодичні грошові виплати (роялті) на засадах партнерства та взаємовигідних умовах

Тема 4. ІНВЕСТИЦІЙНІ УСТАНОВИ ЯК СУБ'ЄКТИ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Тестові завдання:

1. Ринок, на якому об'єктами купівлі-продажу виступають різноманітні інвестиційні товари та інструменти, а також інвестиційні послуги, що забезпечують процес реального і фінансового інвестування, називається:

- а) інноваційний ринок.
- б) кредитний ринок.
- в) інвестиційний ринок.
- г) лізинговий ринок.

2. Підприємства-торговці цінними паперами, які, окрім ведення посередницьких операцій на фондовому ринку можуть залучати кошти для здійснення спільного інвестування шляхом емісії і розміщення власних цінних паперів, називають:

- а) інвестиційні дилери або андерайтери.
- б) трастові компанії або інвестиційні управляючі.
- в) інвестиційні компанії.
- г) інвестиційні фонди.

3. Юридичні особи, створені у формі акціонерного товариства, що

акумулюють кошти дрібних індивідуальних інвесторів для здійснення спільного інвестування, називають:

- а) інвестиційні дилери або андерайтери.
- б) трастові компанії або інвестиційні управляючі.
- в) інвестиційні компанії.
- г) інвестиційні фонди.

4. Спеціальні банківські установи або компанії, що займаються первинним продажем емітованих акцій і облігацій шляхом купівлі нових та організації підписки (реалізації) їх учасникам вторинного фондового ринку дрібними партіями, називаються:

- а) інвестиційні дилери або андерайтери.
- б) трастові компанії або інвестиційні управляючі.
- в) інвестиційні компанії.
- г) інвестиційні фонди.

5. Інвестиційно-фінансові посередники, що здійснюють довірче управління цінними паперами або грошовими коштами, переданими їм у володіння третіми особами з метою інвестування в цінні папери:

- а) фінансово-промислові групи.
- б) трастові компанії або інвестиційні управляючі.
- в) інвестиційні компанії.
- г) інвестиційно-фінансові доми.

6. Материнські компанії, яким належать підприємства, інвестиційні й страхові фірми, кредитно-фінансові установи та інші учасники, що функціонують у вигляді дочірніх підприємств, називаються:

- а) фінансово-промислові групи.
- б) трастові компанії або інвестиційні управляючі.
- в) інвестиційні компанії.
- г) інвестиційно-фінансові доми.

7. Інвестиційні інститути, що здійснюють посередницьку діяльність на різноманітних інвестиційних ринках і надають комплексні інвестиційні послуги своїм клієнтам, називаються:

- а) фінансово-промислові групи.
- б) трастові компанії або інвестиційні управляючі.
- в) інвестиційні компанії.
- г) інвестиційно-фінансові доми.

8. До основних учасників інвестиційного ринку відносять:

- а) продавців і покупців інвестиційних товарів.
- б) продавців і покупців інвестиційних товарів, інвестиційних посередників.
- в) продавців і покупців інвестиційних товарів, суб'єктів інфраструктури інвестиційного ринку.

г) продавців і покупців інвестиційних товарів, суб'єктів інфраструктури інвестиційного ринку, інвестиційних посередників.

9. Цінний папір, який випускається компанією з управління активами пайового інвестиційного фонду та засвідчує право власності інвестора на частку в пайовому інвестиційному фонді, називається:

- а) інвестиційний сертифікат.
- в) регламент.
- б) акція.
- г) інвестиційна декларація.

10. Цінний папір, який випускається корпоративним інвестиційним фондом та засвідчує право власності інвестора на частку в корпоративному інвестиційному фонді називається:

- а) інвестиційний сертифікат.
- в) регламент.
- б) акція.
- г) інвестиційна декларація.

СИТУАЦІЙНА ВПРАВА

<i>№</i>	<i>Назва</i>	<i>№</i>	<i>Визначення</i>
1	інвестиційний фонд відкритого типу	А	диверсифікований фонди закритого типу, що здійснює виключно приватне розміщення цінних паперів власного випуску та активи яких більше ніж на 50% складаються з корпоративних прав та цінних паперів, що не приймають участі на торгах фондової біржі або торговельно-інформаційної системи
2	інвестиційний фонд закритого типу	Б	обґрунтування і реалізація управлінських рішень, що забезпечують підтримання цільової інвестиційної спрямованості сформованого портфеля за параметрами його доходності, ризику і ліквідності шляхом ротації окремих його інструментів
3	фонд інтервального типу	В	активи, що належать інвесторам за правом спільної часткової власності, перебувають в управління компанії з менеджменту активів та обліковуються нею окремо від результатів її господарської діяльності
4	венчурний фонд	Г	передбачає підбір до інвестиційного портфеля боргових цінних паперів з періодом обігу, у межах якого відсоткова ставка на фінансовому ринку прогнозується незмінною
5	корпоративний інвестиційний фонд	Д	фонд, який (або компанія з управління його активами) бере на себе зобов'язання на вимогу інвесторів викупити цінні папери, емітовані цим фондом (або компанією з управління його активами), протягом обумовленого у проспекті емісії строку (але не рідше одного разу на рік)

6	пайовий інвестиційний фонд	Е	фонд, який (або компанія з управління його активами) бере на себе зобов'язання в будь-який час на вимогу інвесторів викупити цінні папери, емітовані цим фондом (або компанією з управління його активами)
7	оперативне управління реструктуризацією інвестиційного портфеля	Є	інститут спільного інвестування, який створюється у формі відкритого акціонерного товариства і здійснює виключну діяльність зі спільного інвестування
8	імунізація інвестиційного портфеля	Ж	фонд, який (або компанія з управління його активами) не бере на себе зобов'язання викуповувати цінні папери, емітовані цим фондом (або компанією з управління його активами) до моменту його реорганізації чи ліквідації

Тема 5. ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ У СФЕРІ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тестові завдання:

1. Вид інтелектуальної діяльності, що передбачає здійснення аналізу, обґрунтування перспектив розвитку та використання науково-технічних та організаційно-економічних інновацій урахуванням предметної області та проблем клієнтів, називається:

а) фінансовий лізинг.	в) фандрайзинг.
б) фінансовий консалтинг.	г) аутстафінг.

2. До основних видів фінансового консалтингу згідно з Європейським довідником консультантів з менеджменту не відноситься:

а) система обліку.	в) фінансові резерви.
б) зниження собівартості.	г) ціноутворення.

3. Визначення об'єктивного стану обраних параметрів у діяльності підприємства та їх інтерпретація для формування висновків і рекомендацій з оцінки поточного стану підприємства, називають:

а) діагностичний аналіз.	в) фінансово-економічний аналіз.
б) кореляційно-регресійний аналіз.	г) фундаментальний аналіз.

4. Складова частина комплексної діагностики компанії, яка є ефективним методом, що дозволяє здійснити оцінку її фінансового стану, називається:

а) діагностичний аналіз.	в) фінансово-економічний аналіз.
б) аналіз підприємства за відкритими даними.	г) технічний аналіз.

5. Здійснення моніторингу, що передбачає врахування числових показників, розраховані за допомогою «відкритих даних» (ЗМІ, Інтернет, експертних оцінок, опитувань, тестувань тощо), називають:

- а) діагностичний аналіз.
- б) аналіз підприємства за відкритими даними.
- в) фінансово-економічний аналіз.
- г) технічний аналіз.

6. Фінансова послуга, пов'язана з пошуком інвестування називається:

- а) аутсорсинг.
- б) лізинг.
- в) фандрайзинг.
- г) аудит.

7. Фінансова послуга, пов'язана з придбанням майна та передачею його на підставі відповідного договору фізичним чи юридичним особам за певну плату на визначений строк і на визначених умовах, зумовлених договором, називається:

- а) аутсорсинг.
- б) лізинг.
- в) фандрайзинг.
- г) аудит.

8. До трійки найвідоміших світових рейтингових агенцій відносяться:

- а) McKinsey and Company, Boston Consulting Group, Bain and Company.
- б) Standard & Poor's, Moody's та Fitch.
- в) Booz Allen Hamilton, Monitor Group, Oliver Wyman.
- г) Mercer Human Resource Consulting, The Parthenon Group, Marakon Associates.

9. Для банків рейтинговими агенціями розроблено таку систему класифікації – рейтинг внутрішньої фінансової стійкості, який містить категорії:

- а) 1, 2, 3, 4.
- б) 1, 2, 3, 4, 5.
- в) А, В, С, D.
- г) А, В, С, D, E.

СИТУАЦІЙНА ВПРАВА

№	Назва	№	Визначення
1	реорганізація	А	покупка однією особою або групою осіб контрольного пакету акцій, перехід контролю від однієї групи акціонерів до іншої
2	реінжиніринг	Б	припинення діяльності підприємства без переходу прав і обов'язків третім особам
3	антикризове управління	В	придбання компанії, за якого всі активи і зобов'язання поглинаються покупцем
4	ліквідація	Г	«посередники», що пропонують свої послуги на ринку злиття і поглинань компаній
5	злиття	Д	створення нової компанії шляхом об'єднання рівних за масштабом компаній

6	«амальгамація»	Е	вид реструктуризації підприємства, що здійснюється при незадовільній структурі господарських зв'язків чи системи управління підприємством
7	поглинання або аквізиція	Є	вид реструктуризації підприємства, що передбачає залучення вузькоспеціалізованих технічних фахівців
8	рейдери	Ж	комплексна консалтингова послуга, яка надається для підприємств, що потрапили у кризову ситуацію

Тема 6. ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ У СФЕРІ КОРПОРАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Тестові завдання:

1. Для оцінки бізнесу використовуються такі підходи:

- а) паушальних платежів, роялті, доходів.
- б) перспективний, ретроспективний.
- в) фінансовий, маркетинговий, обліковий.
- г) витратний, прибутковий, порівняльний.

2. Експертиза стану справ компанії із залученням спеціалістів з бухгалтерського обліку та аудиту, необхідна для укладання певної угоди з організацією, що перевіряється, називається:

- а) аудит.
- б) комплексна оцінка майна.
- в) Due diligence.
- г) фандрейзинг.

3. З метою визначення збутової та маркетингової стратегії компанії проводиться:

- а) фінансовий Due Diligence.
- б) ринковий Due Diligence.
- в) фінансова діагностика.
- г) аудит.

СИТУАЦІЙНА ВПРАВА

№	Назва	№	Визначення
1	затратний підхід оцінки бізнесу	А	при використанні цього підходу в оцінці бізнесу, основою для визначення вартості підприємства є ситуація на ринку, виражена в цінах досконалих операцій купівлі-продажу аналогічних підприємств або їхніх акцій (часткою)
2	прибутковий підхід оцінки бізнесу	Б	зловживання правом з боку акціонера для підвищення вартості акцій, що йому належать
3	порівняльний підхід оцінки бізнесу	В	створення нової компанії шляхом об'єднання рівних за масштабом компаній
4	Due diligence	Г	процес поглинання фірмами чужого бізнесу

5	грінмейл	Д	експертиза стану справ компанії із залученням спеціалістів з бухгалтерського обліку та аудиту, необхідна для укладання певної угоди з організацією, що перевіряється
6	рейдерство	Е	при визначенні вартості з позиції цього підходу основною задачею є встановлення вартості майна (сукупності матеріальних і нематеріальних активів) підприємства
7	«амальгамація»	Є	при оцінці бізнесу з позиції цього підходу основою для розрахунків виступає дохід, що, як передбачається, може принести підприємство в майбутньому

Тема 7. ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ З ОБЛІКУ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРАВ ВЛАСНОСТІ

Тестові завдання:

1. Знерухолені цінні папери, випущені у документарній формі, глобальні сертифікати цінних паперів, що підтверджують випуск цінних паперів у бездокументарній формі, які передані на зберігання до депозитарія, записи депозитаріїв на кореспондентських рахунках у цінних паперах в інших депозитаріях, крім власних, а також записи зберігачів стосовно депонованих до депозитарія на зберігання знерухомлених цінних паперів та/або бездокументарних цінних паперів, називаються:

а) клірингові активи.	в) реєстраційні активи.
б) депозитарні активи.	г) інтелектуальні активи.

2. Облік цінних паперів на рахунках власників цінних паперів у зберігачів або облік на рахунках у цінних паперах, який здійснює депозитарій для зберігачів та емітентів, називається:

а) кліринговий облік.	в) управлінський облік.
б) депозитарний облік.	г) контролінг.

3. Передача власником належних йому цінних паперів зберігачу або передача цінних паперів зберігачем до депозитарію, або передача емітентом глобального сертифікату власного випуску цінних паперів до депозитарію для здійснення депозитарної діяльності, називається:

а) конвертація цінних паперів.	в) депонування цінних паперів.
б) індосамент цінних паперів.	г) авалування цінних паперів.

4. Депозитарні операції з відкриття рахунків у цінних паперах, внесення змін до анкети рахунку, закриття рахунків у цінних паперах, зміни способу зберігання цінних паперів та інших змін, не пов'язаних зі зміною залишків цінних паперів на рахунках у цінних паперах, називаються:

- а) інформаційні операції депозитарної установи.

- б) адміністративні операції депозитарної установи.
- в) облікові операції депозитарної установи.
- г) консультаційні операції депозитарної установи.

5. Депозитарні операції з ведення рахунків у цінних паперах та відображення операцій з цінними паперами, наслідком яких є зміна кількості цінних паперів на рахунках у цінних паперах, встановлення або зняття обмежень щодо їхнього обігу, а також зміна режиму та місця зберігання (знаходження) депозитарних активів:

- а) інформаційні операції депозитарної установи.
- б) адміністративні операції депозитарної установи.
- в) облікові операції депозитарної установи.
- г) консультаційні операції депозитарної установи.

6. Депозитарні операції, наслідком яких є видача виписок з рахунку у цінних паперах та іншої інформації щодо операцій депонентів (клієнтів) з рахунками у цінних паперах за запитами депонентів (клієнтів) та інших осіб згідно з їхніми повноваженнями на отримання такої інформації:

- а) інформаційні операції депозитарної установи.
- б) адміністративні операції депозитарної установи.
- в) облікові операції депозитарної установи.
- г) консультаційні операції депозитарної установи.

7. Депозитарні установи зберігають цінні папери такими способами:

- а) затратним, доходним, ринковим.
- в) обліковим, фінансовим.
- б) відокремленим, колективним.
- г) обліковим, ринковим.

8. Національна депозитарна система складається з:

- а) одного рівня.
- в) трьох рівнів.
- б) двох рівнів.
- г) чотирьох рівнів.

9. Стандартизацію обліку цінних паперів згідно з міжнародними стандартами здійснює:

- а) ДКЦПФР.
- б) Методологічна рада бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України.
- в) Національний банк України.
- г) Національна депозитарна система.

10. Частка одного учасника в статутному фонді депозитарія не може перевищувати:

- а) п'яти відсотків фонду.
- в) двадцяти п'яти відсотків фонду.
- б) десяти відсотків фонду.
- г) тридцяти відсотків фонду.

СИТУАЦІЙНА ВПРАВА

№	Назва	№	Визначення
1	активні рахунки у цінних паперах	А	реєстратор чи емітент, що веде реєстри власників іменних цінних паперів згідно з чинним законодавством
2	пасивні рахунки у цінних паперах	Б	юридична або фізична особа, яка користується послугами зберігача на підставі договору про відкриття рахунку в цінних паперах
3	клієнт депозитарія	В	юридична особа, виключним видом діяльності якої є надання послуг, що безпосередньо сприяють укладенню цивільно-правових угод з цінними паперами на біржовому та організаційно оформленому позабіржовому ринку цінних паперів
4	організатор торгівлі цінними паперами	Г	рахунки у цінних паперах, що відкриваються депозитарною установою згідно з її Регламентом та/або її Внутрішнім положенням про депозитарну діяльність та чинним законодавством з метою забезпечення депозитарного обліку депозитарних активів, зокрема, для відображення місця їхнього знаходження (зберігання) та стану випуску цінних паперів
5	реєстроутримувач	Д	рахунки у цінних паперах, які відкриває депозитарна установа для депонентів (клієнтів) з метою забезпечення депозитарного обліку та відображення операцій, пов'язаних з обігом цінних паперів, обмеженнями щодо обігу цінних паперів
6	депонент	Е	зберігач, який користується послугами депозитарія на підставі депозитарного договору, або емітент, який користується послугами депозитарія на підставі договору про обслуговування емісії цінних паперів, або інший депозитарій, з яким укладено договір про кореспондентські відносини щодо цінних паперів

Тема 8. ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Тестові завдання:

1. Основними учасниками фондового ринку України залежно від їхньої ролі і функцій є:

- а) емітенти, інвестори, держава, посередники.
- б) емітенти, інвестори, посередники.
- в) емітенти, інвестори, держава, фондові біржі.
- г) емітенти, фондові біржі, держава.

2. Проходження цінними паперами експертизи та включення до біржового списку називається:

- а) валютний ділінг.
- б) андеррайтинг.
- в) лістинг.
- г) інжиніринг.

3. Юридичні особи, організації, що створюються у формі акціонерних товариств, які надають послуги зі зберігання цінних паперів, а також обліку прав, що надаються, називаються:

- а) андерайтери.
- б) реєстратори.
- в) депозитарії.
- г) клірингові установи.

4. Юридичні особи, що мають спеціальну ліцензію й займаються збором, фіксацією, обробкою, зберіганням і наданням даних, які становлять систему ведення реєстру власників цінних паперів, називаються:

- а) андерайтери.
- б) депозитарії.
- в) реєстратори.
- г) клірингові установи.

5. В Україні незалежних реєстраторів і депозитаріїв об'єднує організація:

- а) УМВБ.
- б) ПФТС.
- в) ПАРД.
- г) ДФБ.

6. Спеціалізовані організації банківського типу, що здійснюють розрахункове обслуговування учасників біржового ринку, називаються:

- а) андерайтери.
- б) реєстратори.
- в) депозитарії.
- г) клірингові установи.

7. Поширенням біржової інформації різним підприємствам за допомогою сучасних технічних засобів займаються:

- а) інформаційні агентства.
- б) депозитарії.
- в) реєстратори.
- г) клірингові установи.

СИТУАЦІЙНА ВПРАВА

<i>№</i>	<i>Назва</i>	<i>№</i>	<i>Визначення</i>
1	тренд	А	особи (фірми), які здійснюють торговельне посередництво, у тому числі на біржах, або інші операції від свого імені, за свій рахунок і на власний ризик
2	агенти	Б	посередники, що грають на різниці в цінах на товар у часі, вивчаючи закономірності й взаємозв'язок цін на нього в різні періоди року (в окремі місяці) і прогножуючи їх на майбутній період
3	брокери	В	посередники, які вкладають гроші у спекулятивні операції (торгують за свій рахунок) на порівняно тривалий період (декілька днів, тижнів або навіть місяців), сприяючи переходу капіталів з одного ринку на інший
4	джобери	Г	загальний напрямок зміни ринку
5	дилери	Д	професійні торговці, які торгують для себе

6	трейдери	Е	посередники, що грають на географічній різниці в цінах
7	скальпери	Є	фірми (особи), які скуповують великі партії товарів для швидкого перепродажу
8	арбітражисти	Ж	посередники, які виступають як агенти у стосунках між продавцем і покупцем
9	спредери	З	юридичні чи фізичні особи, які здійснюють певні операції за дорученням іншої особи (принципала) за його рахунок і від його імені, а також забезпечують підготовку операцій, але без права підпису контракту

Тема 9. ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ У СФЕРІ ГРОШОВО-КРЕДИТНИХ І ВАЛЮТНИХ РИНКІВ

Тестові завдання:

1. Співвідношення між двома валютами, що впливає з їхнього відношення до курсу третьої валюти називається:

- а) лот. в) крос-курс.
б) спот-курс. г) валютне котирування.

2. Вартість одиниці однієї валюти, виражена в одиницях іншої валюти називається:

- а) лот. в) крос-курс.
б) спот-курс. г) валютне котирування.

3. Розпорядження, надане Клієнтом Букмекеру, про відкриття, закриття або встановлення параметрів позиції на валютному ринку називається:

- а) сертифікат. в) лот.
б) ордер. г) бід.

4. Найдавнішим відомим методом технічного аналізу є:

- а) «хрестики-нулики».
в) аналіз з числами Фібоначчі.
б) японські свічки.
г) аналіз і побудова ліній Ганна.

5. Для одержання оперативної інформації й здійснення угод на валютному ринку дилери можуть використати таку систему:

- а) Reuter Dealing 2000. в) Vitruum NX.
б) FOREX. г) Infochange.

6. Валюта, що вільно та без обмежень обмінюється на валюти інших країн і застосовується у всіх видах міжнародного обігу, називається:

8	валютний арбітраж	Ж	угода, що засвідчує взаємні зобов'язання покупця, продавця та організатора торгівлі щодо купівлі (продажу) валюти, які сприяють короткостроковій спекуляції відносно малими ринковими гравцями
9	конверсійна операція	З	угода, що дозволяє держателю обирати придбання або продаж однієї валюти в обмін на певну суму іншої валюти до визначеної дати
10	операція аутрайт	І	угода, коли розрахунковий день настає пізніше, ніж через два робочих дні, яка дозволяє учасникам ринку захищатись від несприятливого розвитку подій на валютному ринку

Тема 10. ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ З ПЕРЕЙНЯТТЯ РИЗИКУ

Тестові завдання:

1. Страхування цінового ризику учасників біржової торгівлі, яке дозволяє мінімізувати їхні фінансові втрати шляхом одночасного укладання форвардної та ф'ючерсної угоди на однаковий обсяг однакового товару, називається:

- а) фінансова діагностика.
- б) валютний ділінг.
- в) хеджування.
- г) Due Diligence.

2. Похідний фінансовий інструмент, фінансовий актив або фінансове зобов'язання, справедлива вартість яких і грошові потоки від яких, як очікується, компенсують зміни справедливої вартості або потоку грошових коштів об'єкта хеджування, називається:

- а) твердий контракт;
- б) фінансова гарантія;
- в) інструмент хеджування.
- г) об'єкт хеджування.

3. Актив, зобов'язання або майбутня операція, що створюють для підприємства ризик зміни справедливої вартості цих активів і зобов'язань чи зміни грошових потоків, пов'язаних з майбутньою операцією, називається:

- а) твердий контракт.
- б) фінансова гарантія.
- в) інструмент хеджування.
- г) об'єкт хеджування.

4. Приватне інвестиційне партнерство, що в основному здійснює інвестиції в публічні цінні папери та похідні фінансові інструменти, а кількість його інвесторів обмежується 99 особами, називається:

- а) венчурний інвестиційний фонд.
- б) пенсійний фонд.
- в) хедж-фонд.
- г) пайовий інвестиційний фонд.

5. Виділяють такі основні стратегії хедж-фондів:

- а) консервативна, помірна, ризикова.
- б) енергетичного приросту, купівлі активів кризових підприємств, операції на розвинутих ринках.

- в) японські свічки, дожі, лінії Ганна.
 г) відкрита, прихована.

СИТУАЦІЙНА ВПРАВА

<i>№</i>	<i>Назва</i>	<i>№</i>	<i>Визначення</i>
1	диверсифікація	А	статистичний метод, який використовується для вивчення структури залежності між двома інструментами
2	ризикова премія	Б	статистичний метод, який використовується для визначення ступеня взаємозв'язку двох величин, якими, залежно від інструментів, що розглядаються, можуть бути процентні ставки, обмінні курси тощо
3	хеджер	В	синтетичний показник оцінки процентного ризику, який відображає цінову чутливість та мінливість
4	кореляційний аналіз	Г	надбавка (до ціни, рівня відсоткової ставки, тарифу тощо), яка є у вигляді плати за ризик
5	лінійна регресія	Д	особа чи компанія, які усувають ризик шляхом тимчасового відкриття позиції на одному ринку та протилежної позиції на іншому, економічно не пов'язаному ринку, такому як ф'ючерсний чи ринок за балансових інструментів
6	протяжність	Е	розподіл загальної фінансової суми поміж декількома об'єктами

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З КУРСУ «РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ»

1. Предмет, мета та завдання дисципліни «Ринок фінансових послуг».
2. Рух фінансових потоків в економіці.
3. Попит і пропозиція фінансових фондів.
4. Роль та функції ринку фінансових послуг.
5. Забезпечення руху фінансових потоків в економіці.
6. Суть фінансового ринку, його характерні особливості та основні елементи.
7. Місце та роль фінансового ринку у фінансовій системі.
8. Передумови виникнення ринку фінансових послуг.
9. Визначення «фінансова послуга».
10. Економічна суть фінансової послуги.
11. Форми організації діяльності з надання фінансових послуг.
12. Склад суб'єктів ринку фінансових послуг.
13. Класифікація суб'єктів ринку фінансових послуг за формою і за функціями.
14. Інститути інфраструктури фінансового ринку як суб'єкти ринку фінансових послуг.
15. Поняття ринкової інфраструктури та інфраструктури фінансового ринку.
16. Система взаємодії суб'єктів ринку фінансових послуг.
17. Структура фінансових установ.
18. Класифікація та характеристика основних інструментів ринку фінансових послуг.
19. Види фінансових інструментів.
20. Методичні підходи до вирішення проблеми структуризації фінансового ринку.
21. Загальна структура ринку фінансових послуг.
22. Інституційна та часова структура ринку фінансових послуг.
23. Поняття сегментації фінансового ринку.
24. Характеристика структури ринку фінансових послуг за основними групами та видами фінансових активів.
25. Суть і структура грошового ринку.
26. Поняття і функції валютного ринку.
27. Структура та функції ринку позичкового капіталу.
28. Структура та функції фондового ринку.
29. Поняття страхового ринку та його організаційна структура.
30. Поняття фінансового посередництва.
31. Спрощене поняття фінансового посередництва.
32. Комплексне поняття фінансового посередництва.

33. Суть, призначення та види фінансового посередництва.
34. Класифікація фінансових посередників.
35. Поняття класифікації, її наукове і практичне значення, критерії.
36. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва.
37. Поняття про спеціалізовані небанківські фінансово-кредитні установи та основні їхні види.
38. Страхові компанії. Пенсійні фонди.
39. Інвестиційні фонди та компанії.
40. Фінансові компанії.
41. Кредитні спілки. Ломбарди.
42. Лізингові та факторингові компанії.
43. Суть, структура та функції грошового ринку.
44. Суть облікового, міжбанківського та валютного ринків.
45. Інструменти грошового ринку.
46. Організація та особливості функціонування депозитного ринку.
47. Безстрокові й термінові вклади (депозити).
48. Ощадні вклади, особливості депозитних рахунків до запитання.
49. Послуги розрахунково-касового обслуговування на грошовому ринку.
50. Принципи ведення безготівкових розрахунків.
51. Фінансові послуги на обліковому ринку.
52. Фінансові послуги на міжбанківському ринку.
53. Роль та місце валютного ринку на ринку фінансових послуг.
54. Поняття «валюта». Класифікація валюти.
55. Поняття «конвертація валюти».
56. Валютна система, її елементи.
57. Валютний курс та його регулювання.
58. Основні види котирування валют.
59. Валютна позиція банку.
60. Основні види котирування валют.
61. Види операцій на валютному ринку, їхня класифікація та характеристика.
62. Операції «спот», строкові валютні операції.
63. Міжнародні розрахунки.
64. Суть та особливості ринку позичкового капіталу.
65. Кредит як форма руху позичкового капіталу.
66. Елементи кредитних відносин.
67. Форми та види кредиту.
68. Операції комерційних банків на ринку позичкового капіталу.
69. Кредитні операції банків.
70. Розрахункові банківські операції.
71. Банківська таємниця.
72. Класифікація банківських кредитів та принципи кредитування.

73. Економічна суть та механізм здійснення лізингових операцій на ринку позичкового капіталу.
74. Механізм здійснення факторингових та форфейтингових операцій.
75. Цінні папери та фондовий ринок: суть, функції та класифікація.
76. Управління портфелем цінних паперів.
77. Види обслуговування емісійних операцій на фондовому ринку.
78. Андерайтинг.
79. Емісійна діяльність держави на фондовому ринку.
80. Випуск облігацій державних позик та бюджетна політика держави.
81. Класифікація та характеристика пайових і боргових цінних паперів.
82. Фінансова оцінка цінних паперів.
83. Первинне розміщення та обіг цінних паперів на фондовому ринку.
84. Механізм створення фонду гарантування інвестицій як суб'єкта захисту економічної безпеки компаній з управління активами й торговців цінними паперами в Україні.
85. Стан і динаміка фондового ринку в сучасній економіці держави.
86. Види ризиків та умови їхнього виникнення в процесі здійснення операцій на ринку фінансових послуг.
87. Поняття «операційного ризику», «інвестиційного ризику», «фінансового ризику».
88. Методи управління фінансовими ризиками.
89. Оцінка прийнятності рівня фінансового ризику.
90. Стратегія уникнення ризиків.
91. Механізм хеджування фінансових ризиків.
92. Методи оцінки фінансового ризику.
93. Організація державного регулювання ринків фінансових послуг.
94. Мета і форми державного регулювання діяльності на ринку фінансових послуг в Україні.
95. Органи, які здійснюють державне регулювання ринку фінансових послуг.
96. Вимоги до ліквідності та платоспроможності фінансових установ.
97. Захист прав споживачів фінансових послуг.
98. Формування системи органів державного регулювання ринків фінансових послуг.
99. Органи державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні.
100. Саморегулювання ринку фінансових послуг в Україні.
101. Принципи утворення саморегулюючих організацій.
102. Основні завдання та ознаки саморегулюючих організацій.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Господарський кодекс України: Верховна Рада України / Закон від 16.01.2003 р. // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Закон України Про депозитарну систему України: Верховна Рада України / Закон від 06.07.2012 №5178-VI // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5178-17>.
3. Закон України Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Верховна Рада України; Закон України від 30.10.1996 №448/96-ВР // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/448/96-80>.
4. Положення про Державний реєстр фінансових установ: Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг / Положення від 28.08.2003 №41 // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0797-03>.
5. Положення про клірингову діяльність: Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку / Положення від 26.03.2013 №429 // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0562-13>.
6. Конвенція про міждержавний лізинг: Верховна Рада Співдружності Незалежних Держав / Міжнародний документ від 25.11.1998 № 997_179 // Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/997_179.
7. Закон України Про Національний банк України: Верховна Рада України; Закон від 20.05.1999 №679-XIV // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0797-03>.
8. Закон України Про недержавне пенсійне забезпечення: Верховна Рада України; Закон України від 09.07.2003 №1057-IV. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>.
9. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами: Національний банк України / Положення від 03.12.2003 №516// Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>.
10. Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами: Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг / Положення від 26.04.2005 № 3981 // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0565-05>.
11. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями: Національний банк України / Положення від 25.01.2012 № 23 // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>.
12. Положення про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок: Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг / Положення від 16.01.2004 № 7 // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0148-04>.

13. Закон України Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Верховна Рада України; Закон України від 12.07.2001 № 2664-III // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
14. Про цінні папери та фондовий ринок: Верховна Рада України; Закон України від 23.02.2006 №3480-IV// Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3480>.
15. Правила Національної системи масових електронних платежів: Національний банк України / Правила від 10.12.2004 року № 620 // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0025-05>.
16. Постанова НБУ Про заходи щодо забезпечення погашення кредитів: Національний банк України; Постанова; Рекомендації 06.08.2009 № 461 // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0461500-09>.
17. Положення про здійснення банками фінансового моніторингу: Національний банк України / Положення від 14.05.2003 № 189 // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0381-03>.
18. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою: Національний банк України / Положення від 10.08.2005 № 281 // Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0950-05>.
19. Грідасов В. М. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. для студ. спец. «Фінанси» усіх форм навчання / В. М. Грідасов, А. І. Кофонова, Є. В. Колмикова / Донбас. держ. машинобуд. акад. – Краматорськ: [ДДМА], 2015. – 308 с.
20. Маслова С. О. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Маслова, О. А. Опалов. – К. : Кондор, 2016. – 192 с.
21. Мойсеєнко І. П. Ринок фінансових послуг / І. П. Мойсеєнко / Міжрегіональна академія управління персоналом. – К. : МАУП, 2016. – 360 с.
22. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / [Д. І. Дема та ін.] ; за заг. ред. канд. екон. наук, проф. Д. І. Деми. – 2-е вид., переробл. і допов. – К. : Алерта, 2015. – 375 с.
23. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / [І. Б. Хома та ін.] ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – 2-е вид. – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2014. – 247 с.
24. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [Л. О. Омелянович та ін.] ; за ред. Л. О. Омелянович; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів. – Донецьк : [ДонНУЕТ], 2014. – 251 с.
25. Сич Є. М. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / Є. М. Сич, В. П. Ільчук, Н. І. Гавриленко. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 427 с.

Допоміжна

26. Внукова Н. М. Ризики факторингу та способи їх страхування / Н. М. Внукова // Фінансовий ринок України. – 2016. – № 3(77). – С. 15–18.
27. Внукова Н. М. Управління розвитком платіжних інструментів в банку / Н. М. Внукова, Т. В. Костюкова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. – 2017. – № 1. – С. 52–58.
28. Місяць Н. О. Валютне регулювання поточних торговельних операцій в Україні / О. Місяць // Сталий розвиток економіки. – 2017. – № 3. – С. 73–78.
29. Науменко В. І. Валютні операції на умовах «спот»: порядок здійснення та особливості бухгалтерського обліку / В. І. Науменко // Вісник НБУ. – 2017. – № 7. – С. 56–60.
30. Попова С. Н. Правовое регулирование факторинга в условиях кризиса неплатежей / С. Н. Попова, С. Н. Сердечная // Бизнес-информ. – 2016. – № 3. – С. 69–74.
31. Сідак О. Кредитний ризик та формування банківських резервів в умовах фінансової кризи / О. Сідак // Фінансовий ринок України. – 2015. – № 5. – С. 6–7.

Інтернет – ресурси

32. Журнал «Страховой рейтинг «Insurance TOP» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://insurancetop.com>.
33. Информационно-аналитический портал «Ricardo» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ricardo.com.ua>.
34. Інформаційно-аналітичний портал «Finance.ua: про гроші» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://organizations.finance.ua>.
35. Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ufin.com.ua>.
36. Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sdfm.gov.ua>.
37. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
38. Офіційний сайт Національної асоціації кредитних спілок України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unascu.org.ua>.
39. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ssmsk.gov.ua>.
40. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua>.
41. ФорекснаForexAW.com – аналітика форекс, новости валютного рынка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forexaw.com/46/l651.htm>.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи студентів з вивчення
дисципліни «Ринок фінансових послуг»

Укладачі: Наталія Олегівна Коваль
Ірина Юріївна Спіфанова

Рукопис оформлено Н. Коваль

Редактор О. Ткачук

Оригінал-макет підготовлено О. Ткачуком

Підписано до друку 01.02.2019 р.
Формат 29,7×42¼. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 2,64.
Наклад 40 (1-й запуск 1–21) пр. Зам. № 2019-016.

Видавець та виготовлювач
Вінницький національний технічний університет,
інформаційний редакційно-видавничий центр.
ВНТУ, ГНК, к. 114.
Хмельницьке шосе, 95,
м. Вінниця, 21021.
Тел. (0432) 65-18-06.
press.vntu.edu.ua;
E-mail: kivc.vntu@gmail.com.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.